

Eläkeasiat ja niistä aiheutuvat kustannukset YT-tilanteissa

- Eläkkeelle siirtyminen kannattaa suunnitella yhdessä työntekijän ja työnantajan kanssa, sillä kyseessä on suuri muutos ja YT-tilanteessa se korostuu
- Eläkevaihtoehdot on hyvä käydä yhdessä läpi ja keskustella siitä, milloin on hyvä hetki siirtyä esim. vanhuuseläkkeelle.
- Kannattaa selvittää, onko työntekijällä tarve keventää työntekoa tai toisaalta aie jatkaa työskentelyä vielä vanhuuseläkeiän jälkeen.
- Työntekijä voi katsoa arvion eläkkeestään ja tehdä eläkehakemuksen Kevan sähköisessä asiointipalvelussa.
- Työnantaja saa käyttöönsä Kevasta eläkeikälistauksen, joka auttaa YT-tilanteissa
- Eläkkeestä aiheutuviin eläkekustannuksiin voi vaikuttaa, kun tietää, miten ne aiheutuvat

Mitä työeläkevaihtoehtoja on nykyään?

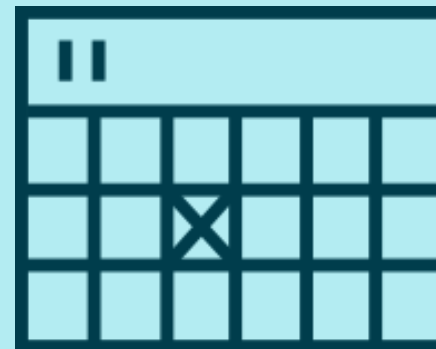
Iän karttuessa	Vanhuuseläke Osittainen varhennettu vanhuuseläke
Työkyvyn heikentyessä	Ammatillinen kuntoutus/kuntoutusraha Osatyökyvyttömyyseläke/osakuntoutustuki Työkyvyttömyyseläke/kuntoutustuki Työuraeläke
Työttömyyden uhatessa	Työttömän vanhuuseläke (v. 1957 ja sitä ennen syntyneet)
Kuolemantapauksessa	Perhe-eläke Taloudellinen tuki

Monenlaiset eläkeiät

- Eläkettä karttuu 68-vuotiaaksi (nuoremmilla 69- tai 70-vuotiaaksi)
- Eläkkeelle henkilökohtaisessa tai ammatillisessa eläkeiässä
- Ikäluokan alimmassa eläkeiässä
- Tavoite-eläkeiässä

Osittainen varhennettu vanhuuseläke

- eläkkeelle voi jäädä aikaisintaan 61-vuotiaana
- 25 % tai 50 % karttuneesta eläkkeestä maksuun

Vanhuuseläkkeen alin eläkeikä vuodesta 2017 alkaen

Syntymävuosi	Alin eläkeikä	Eläkkeen karttuminen päättyy
1954	63 v	68 v
1955	63 v 3 kk	68 v
1956	63 v 6 kk	68 v
1957	63 v 9 kk	68 v
1958	64 v	69 v
1959	64 v 3 kk	69 v
1960	64 v 6 kk	69 v
1961	64 v 9 kk	69 v
1962-1964	65 v	70 v
1965-	Vahvistetaan jatkossa	Vahvistetaan jatkossa

Henkilökohtainen eläkeikä, kunnallinen tai valtion eläkejärjestelmä

- Henkilökohtaiset eläkeiät (63–65 v.) säilyivät vuoden 2017 eläkeuudistuksessa
 - vuosina 1940 - 1959 syntyneellä työntekijällä on henkilökohtainen eläkeikä, jos palvelussuhde on alkanut ennen 1.1.1993 ja jatkuu eläkeikään saakka
- Lasketaan 63 - 65 vuoden välille
 - vanhuuseläkeikä on sitä lähempänä 63 vuotta, mitä enemmän työvuosia henkilöllä on ollut ennen vuotta 1995

Tavoite-eläkeikä

- Ikä, jossa ikäluokan alimmasta vanhuuseläkeiästä laskettu lykkäyskorotus on vähintään yhtä suuri kuin elinaikakertoimen aiheuttama vähennys
- Eläkelaitos antaa arvion tavoite-eläkeiästä noin viisi vuotta ennen ikäluokan alinta vanhuuseläkeikää

Vuonna 2020
Keva lähettää
arvion vuonna
1962 syntyneille

Tavoite-eläkeiästä
ei lähetetä arviota,
jos henkilöllä on
ammatillinen
eläkeikä tai
eroamisikä tai jos
hän on sotilas

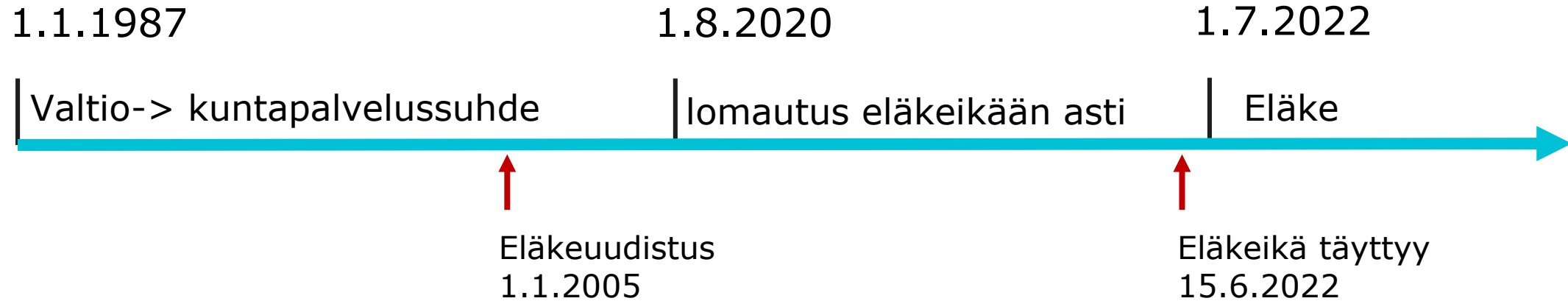
Lisäeläke-etuuden säilymisen edellytykset 2005 lähtien

- **Palvelussuhde on yhdenjaksoinen** 1.1.2005 lähtien henkilökohtaisen tai ammatillisen eläkeiän täyttämiseen taikka työkyvyttömyyden alkamiseen saakka mikäli:
 - työnantajalta saatuja ansioita minimimäärä on 8 676 euroa (vuoden 2020 tasossa)
TAI
 - jos ansiovaatimus ei joka vuosi täyty, eläke-edut kuitenkin säilyvät, jos henkilön palvelussuhde jatkuu yhdenjaksoisesti henkilökohtaiseen eläkeikään saakka
- Yhdenjaksoisuus tutkitaan **erikseen** valtion/kunnallisen/kirkon eläkelain mukaisten palkkojen perusteella myös 1.1.2017 jälkeen

Lomautus ei katkaise palvelussuhdetta, irtisanominen katkaisee

Säilyykö lisäeläke-etuus?

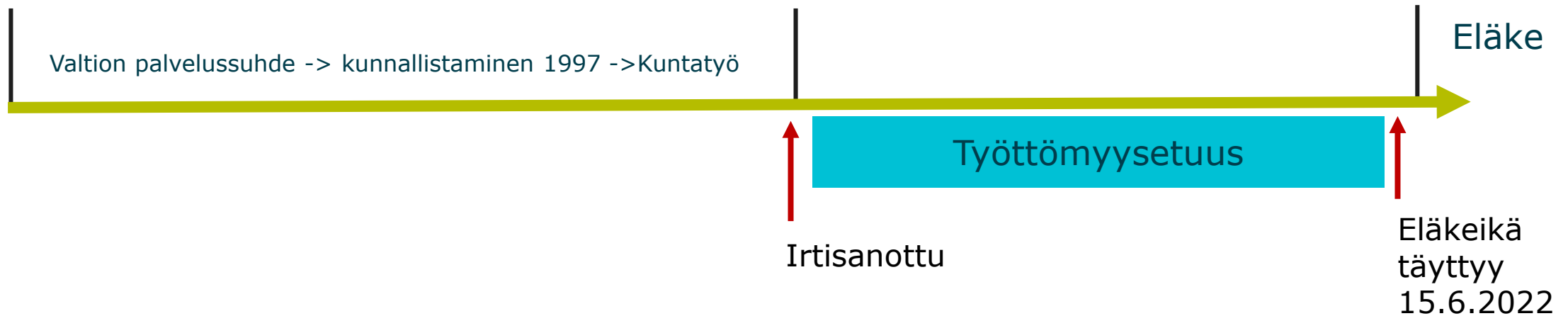
- Lisäeläketurva säilyy, koska palvelussuhde on voimassa eläkeikään asti (yhdenjaksoisuusvaatimus)

Säilyykö lisäeläke-etuus?

1.1.1987

1.12.2020

1.7.2022

- Lisäeläketurva säilyy, jos kunta-alan eläketurvan mukaisia ansioita ennen eläketapahtumavuotta 1.1.2005 – 31.12.2021 vähintään 8 676 e/kalenterivuosi (2020 indeksissä).
- Huom! tienatut eurot vaikuttavat työttömyysetuuden määrään.

- Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen (OVE) alaikäraja on vuonna 1963 ja sitä ennen syntyneillä 61 vuotta ja vuonna 1964 syntyneillä 62 vuotta.
- Ei ansio- eikä työaikarajoituksia, ei toisaalta edellytä työn päättymistä
- Osittainen vanhuuseläke voi vähentää lopullista eläkettä pysyvästi.
- 3 kuukauden sisällä OVE-päätöksen antamisesta OVE:n voi peruuttaa. Tällöin jo maksettu OVE peritään eläkkeensaajalta takaisin
- Varhennusvähennys on 0,4 prosenttia kuukaudessa.
- Osittainen vanhuuseläke **ei estä työttömyyspäivärahan** saamista eikä vähennä sitä.
- Maksuun 25 % tai 50 % kertyneestä eläkkeestä

- Vanhuuseläkettä on haettava
- Jos henkilö on työskennellyt osittaisen vanhuuseläkkeen aikana, hänen pitää irtisanoutua työstään vanhuuseläkkeelle jäädessään
- Lopullinen vanhuuseläke sisältää seuraavat osat:
 - maksussa oleva osittainen vanhuuseläke
 - osittaisen vanhuuseläkkeen alkamisvuotta edeltävän vuoden loppuun karttunut eläke, jota ei ole vielä myönnetty
 - osittaisen vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen karttunut eläke

Esimerkki: Sirpa, osittainen vanhuuseläke

Kertynyt eläke 31.12.2019 mennessä (Vähennys ennen vuotta 1995 kertyneeseen eläkkeeseen)	1 419 e/kk
Osittainen vanhuuseläke 50 %	709 e/kk
Varhennusvähennys (39 kk x 0,4 = 15,6 %)	- 111 e/kk
Elinaikakerroin (=eläkkeen alkamisvuoden kerroin)	- 28 e/kk
Osittainen vanhuuseläke 1.10.2020	570 e/kk
Sirpa lyhentää työaikaan siten, että ansio noin 1 800 e/kk (60 % työaika) eläkeikänsä asti, arvio eläkkeestä 64 v 5 kk 5 pv iässä, 1.3.2024	1 415 e/kk
Sirpa työskentelee eläkkeen rinnalla kokoaikatyössä eläkeikänsä asti arvio eläkkeestä 64 v 5 kk 5 pv iässä, 1.3.2024	1 491 e/kk
Sirpa jää vanhuuseläkkeelle kokoaikatyöstä eläkeikänsä (ei ole käyttänyt osittaista eläkettä) arvio eläkkeestä 64 v 5 kk 5 pv iässä, 1.3.2024	1 629 e/kk

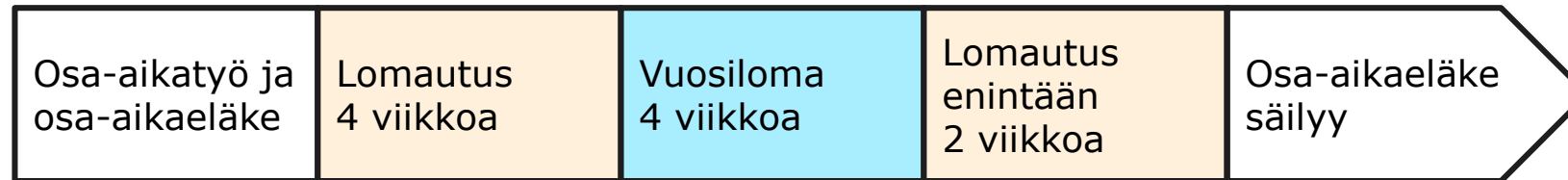
Työn päättymisen tai lomautus: osa-aika- tai osatyökyvyttömyyseläkeläinen

- **Osa-aikaeläke:** ansiorajojen **alittaminen tai** katko palvelussuhteessa voi vaikuttaa eläkeoikeuteen
- **Osatyökyvyttömyyseläke/osakuntoutustuki**
 - Osatyökyvyttömyyseläke tai osakuntoutustuki ei edellytä työssäkäyntiä.
 - Oikeus myös soviteltuun ansiopäivärahaan –Työttömyyskassa, TE-keskus
 - Jos palaa myöhemmin töihin, ilmoitetut henkilökohtaiset ansaintarajat tulevat uudestaan voimaan.
- Miten **lomautus** vaikuttaa eläkkeen kertymiseen?
 - Työeläkettä kertyy työansioden lisäksi tietyiltä palkattomilta ajoilta. Ansiosidonnainen työttömyyspäiväraha on eläkettä kerryttävää palkatonta aikaa.
 - Kelan peruspäiväraha tai työmarkkinatuki ei kartuta eläkettä.

Lomautuksen vaikutus osa-aikaeläkkeeseen

- Osa-aikatyöstä saa olla poissa enintään 6 (opettajat 8) viikkoa

- Vuosilomaa lomautuksen keskellä ei lasketa lomautusaikaan, mutta se siirtää kuuden viikon enimmäiskeston täyttymisajankohtaa
 - Sv-päiväraha-aikaa ei lasketa keskeytykseksi/ei lasketa lomautusaikaan; eikä aikaa, jolta on maksettu sairausajan palkkaa tai LITA:n (tapaturma-, liikenne-, sotilasvamma-, ja sotilastapaturmalain) mukaisia ansionmenetykskorvauksia tai päivärahoja enintään 12 kuukauden ajalta

- Eläkettä laskettaessa ansiosidonnaisen päivärahan perusteena olevista ansioista otetaan huomioon 75 %.
- Kerryttää eläkettä 1,5 % /v. Eläkettä kertyy ikäluokan alimpaan yleiseen vanhuuseläkeikään saakka.
 - Esimerkki:
 - 2 000 euroa/kk bruttona, siitä otetaan huomioon 75 % eli noin 1 500 euroa/kk. 1,5 %/v. eli eläkettä kertyisi enintään noin 1,80 euroa kuukaudessa (riippuen kuinka monelta päivältä etuutta on maksettu).
 - Eläkettä kertyy lomautuskuukausilta n. neljäsosan vähemmän kuin ansiotyössä.

- Työkyky alentunut vähintään 2/5
- Tarvitaan lääkärin B-lausunto
- Työnantajan lausunto työssä selviytymisestä suositeltava
- Voi hakea kokoaikatyössä ollessa
- Kevan antama ennakkopäätös voimassa 9 kuukautta
- Eläkkeen määrä puolet täydestä työkyvyttömyyseläkkeestä
- Ansiot eläkkeen aikana enintään 60 % vakiintuneesta kokoaikatyön ansiosta
- Osatyökyvyttömyyseläkkeen rinnalla työsuhteen jatkumista ei n edellytetä
 - voi olla työttömänä työnhakijana ja saada soviteltua päivärahaa

Työnantajamaine ja vetovoimaisuus

- työnantajamaine kustannustehokkuuden näkökulmasta
- vastuullinen ja eettinen työnantajakuva yhteiskunnallisten työssä jatkamisen tavoitteiden näkökulmasta

Kun henkilö jatkaa työssä osatyökyvyttömyyseläkkeen rinnalla

- työyhteisössä säilyy osaavaa ja kokenutta työvoimaa
- keino sopeuttaa yksilön työntekoa muuttuneisiin olosuhteisiin työpaikalla
- ansiot voivat olla enintään jopa 60 % entisestä vakiintuneesta ansiotasosta, joten työtilannetta ja palkkakustannuksia voidaan sopia joustavasti
- myöntöpäätöksestä tieto työnantajalle

Ei työkyvyttömyyseläkemaksua osatyökyvyttömyyseläkkeestä

- julkisen eläkejärjestelmän (JuEL) mukaan työkyvyttömyysmaksua ei aiheudu lainkaan

- Työkyvyttömyyseläkettä edeltää useimmiten Kelan sairauspäiväraha-aika (300 pv)
- Työkyvyttömyyseläkettä voi hakea, jos
 - työntekijän työkyky on alentunut vähintään 3/5
 - työkyvyttömyys on jatkunut tai työkyvyttömyyden arvioidaan kestävän yhdenjaksoisesti vähintään vuoden ajan
- Keva tutkii ammatillisen kuntoutuksen mahdollisuudet ennen myöntämistä
- Eläkkeen voi jättää lepäämään 3 kk – 2 v (laki työhön paluun edistämisestä voimassa 2020 loppuun saakka)
- Muuttuu saman suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi ikäluokan eläkeiässä (tai ammatillisessa eläkeiässä)

- Kuntoutustuki on määräaikainen työkyvyttömyyseläke
 - voidaan myöntää myös osatyökyvyttömyyseläkkeen suuruisena (osakuntoutustuki)
 - tavoitteena on työhön paluu
 - jatkoa haetaan uudella lääkärinlausunnolla
 - jos henkilön työkyky ei palaudu, voi hakea toistaiseksi voimassa olevaksi työkyvyttömyyseläkkeeksi

**Työttömyysetuudet
turvaavat ensisijaisesti
toimeentulon, jos
kyseessä on lomautus
tai työttömyys**

- Ansiopäivärahan enimmäiskesto riippuu työhistorian pituudesta ja iästä

Työhistoria	Ikä	Enimmäiskesto
Enintään kolme vuotta	-	300 päivää
Yli kolme vuotta	-	400 päivää
Vähintään viisi vuotta	Vähintään 58 vuotta	500 päivää

- Lisäpäiväoikeuksiin ei muutoksia
- Työttömyyspäivärahan keston ja lisäpäiväoikeuden tutkii työttömyyskassa

(lähde Tyj.fi)

- Työtön on oikeutettu työttömyyspäivärahan lisäpäiviin 500 päivän jälkeen, jos:
 - 1955 – 1956 syntynyt ja 60 ikävuotta täyttyy ennen kuin 500 päivärahopäivää on maksettu loppuun
 - 1957 jälkeen syntynyt ja 61 ikävuotta täyttyy ennen kuin 500 päivärahopäivää on maksettu loppuun
- Lisäksi edellytyksenä lisäpäiväoikeuden syntymiselle on, että työttömällä on työhistoriaa vähintään 5 vuotta viimeisen 20 vuoden aikana

Lähde: Työttömyyskassojen yhteisjärjestö TYJ

Lisäpäiviltä vanhuuseläkkeelle, 1957 ja sitä ennen syntyneet

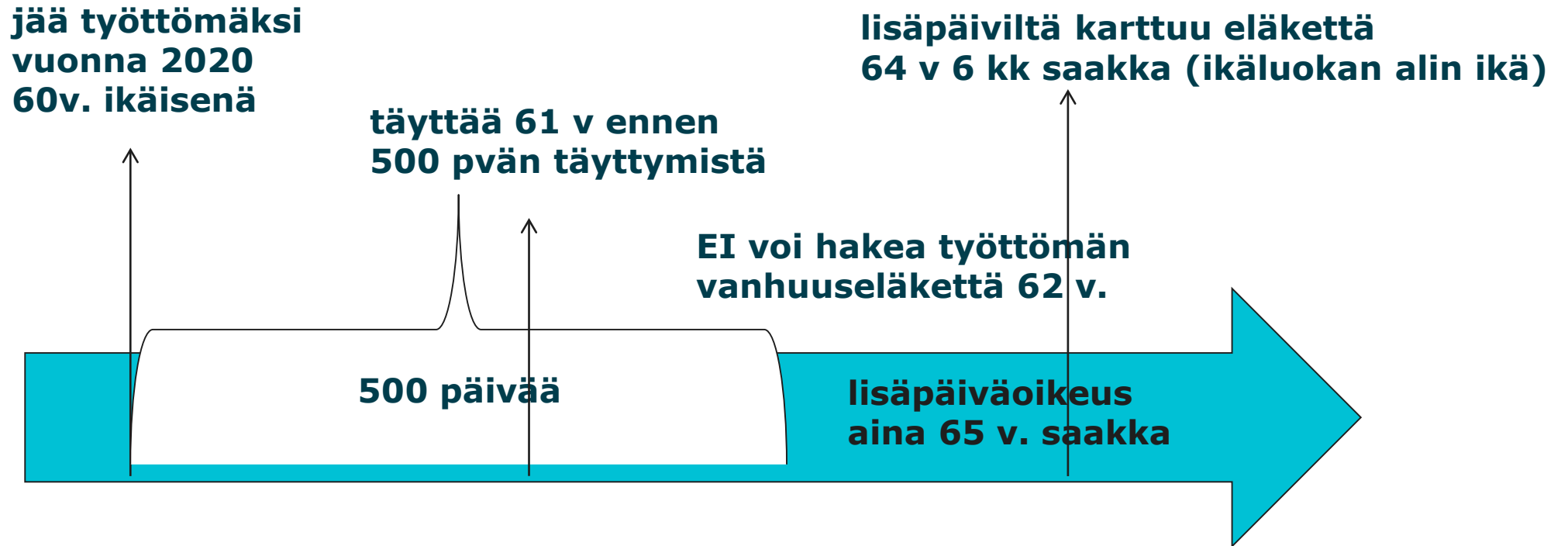
- Vanhuuseläke voi alkaa 62 – 65 vuoden välillä
- 62-vuotiaana lisäpäiviltä voi siirtyä vanhuuseläkkeelle, joka myönnetään ilman varhennusvähennystä
- Peruseläke 2 % ajalta ennen 1995 pienenee 1,8 %:iin, mikäli jää alle 65-vuotiaana eläkkeelle
- **Lisäpäiväoikeus jatkuu 65-vuotiaaksi**
- työttömyyspäivärahasta, työttömän ansioturvasta sekä työttömän aikuiskoulutustuesta karttuu eläkettä ikäluokan alimpaan eläkeikään

Esimerkki: Eläkkeen kertyminen ansiosidonnaisesta päivärahasta

- Työttömyyspäivärahan perusteena oleva ansio:
3 000 e/kk
- Eläkettä kertyy 75 % ansiosta:
 $3\,000 \times 75\% = 2\,250$ e/kk
- Eläkettä kertyy 1,5 % **päivärahavuotta** kohti:
 $2\,250 \text{ e/kk} \times 1,5\% = \underline{\text{n. 33 euroa/kk}}$

Kelan peruspäivärahasta ja
työmarkkinatuesta ei kerry
uutta työeläkettä

Esimerkki: Pirjo s. 1960

Voi hakea vanhuuseläkettä aikaisintaan ikäluokkansa alimmassa eläkeiässä 64 v 6 kk

Työllisyysrahasto-> omavastuumaksut

<https://www.tyollisyysrahasto.fi/laskurit/omavastuumaksulaskuri>

Työnantaja voi olla velvollinen maksamaan omavastuumaksun, jos hän on irtisanonut tai lomauttanut ikääntyneen työntekijän ja tämä on jäänyt pitkäaikaisesti työttömäksi tai lomautetuksi. Omavastuumaksuilla rahoitetaan irtisanomisista ja lomautuksista aiheutuneita työttömyysetuusmenoja.

Työnantajan omavastuumaksuprosentti	Esim: 80.268871 % (v. 2019 tasossa)
Maksuvelvoitepäivien lukumäärä	Esim:85 (10.8.2020 - 4.12.2020)
Työttömyysetuusmeno (laskentaperuste)	212 500,00 €

RATA

Eläkevaihtoehtoista aiheutuvat eläkemaksut

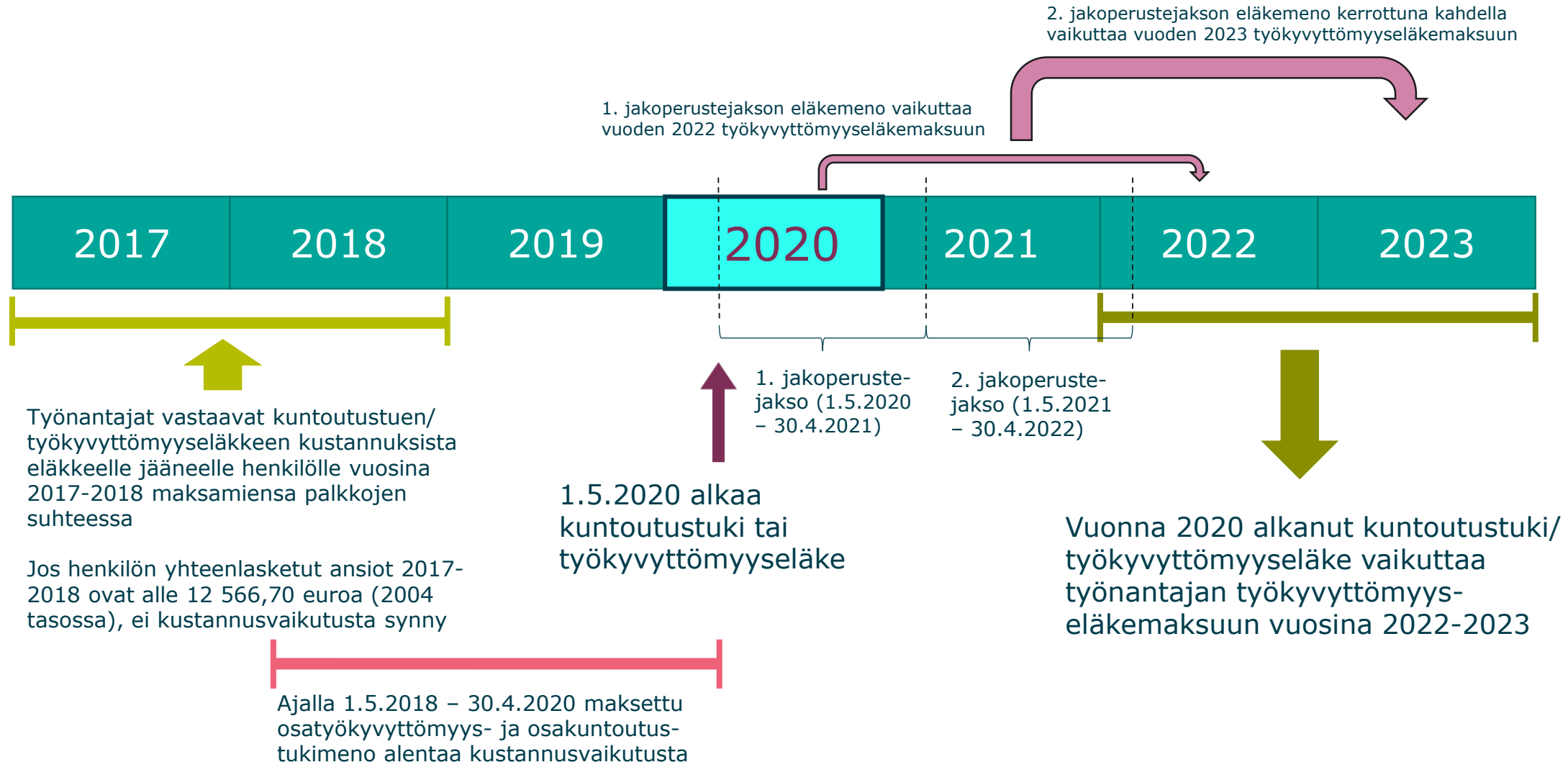

- **Työkyvyttömyyseläkemaksu** työnantajakohertainen % (Kevan keskimääräinen 1%)

Mitkä eläkkeet huomioidaan työkyvyttömyyseläkemaksun laskennassa?

- Vuoden 2020 eläkemaksun laskennassa huomioidaan **vuosina 2017 ja 2018 alkaneet työkyvyttömyyseläkkeet ja kuntoutustuet, jotka myönnetään Kevassa.** (Valtiolla huomioidaan valtion eläkkeet ja jäsenyhteisöillä niiden eläkkeet.)
- Osatyökyvyttömyyseläkettä tai osakuntoutustukea ei huomioida

Esimerkki: Kuntoutustuen/työkyvyttömyyseläkkeen vaikutus työnantajan työkyvyttömyyseläkemaksuun

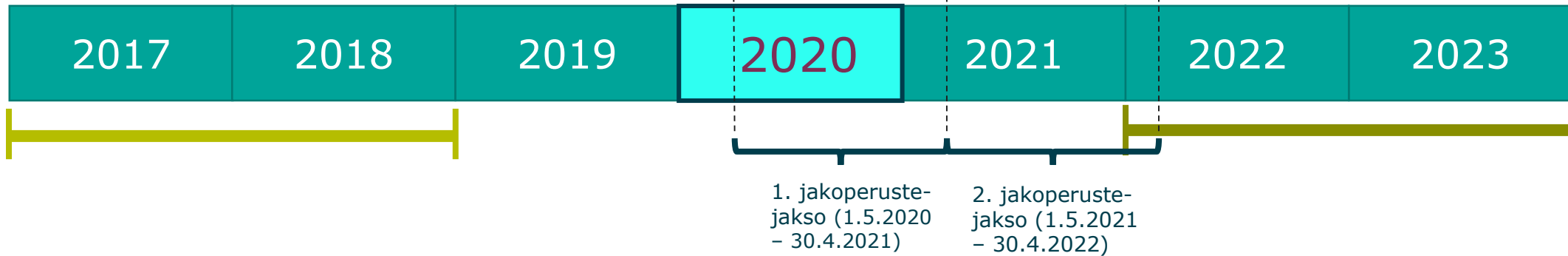

Jakoperustejaksojen tarkastelua

1.5.2020 alkaa kuntoutustuki
tai työkyvyttömyyseläke

1. jakoperustejakson eläkemeno vaikuttaa
vuoden 2022 työkyvyttömyyseläkemaksuun

2. jakoperustejakson eläkemeno kerrottuna kahdella
vaikuttaa vuoden 2023 työkyvyttömyyseläkemaksuun

- Vain Kevan jäsenyhteisöjen eläkejärjestelmän eläkkeet
- Ei palkattomien aikojen perusteella karttuneita eläkkeitä
- Jos eläketapaus on huomioitu kokonaan varhe-maksussa, ei se vaikuta työkyvyttömyyseläkemaksuun ja jos on huomioitu osittain varhe-maksussa, niin sitten voi vaikuttaa osittain. Varhe-aikana huomioidun osan perusteella on määritetty suhteellinen osuus (kerroin), jonka perusteella työkyvyttömyyseläkemaksussa huomioitavaa osuutta on pienennetty
- Eläke pudotetaan pois tarkastelusta, jos henkilön yhteenlasketut ansiot kyseessä olevan eläkejärjestelmän piirissä vastuunjaon tarkasteluajalla alittavat tulevan ajan oikeuden rajamäärän (2004: 12 566,70 euroa)

Jakoperustejakson aikana tapahtuvat muutokset vaikuttavat riskikertoimen muodostumiseen pienentävästi

- Jakoperustejakson aikana maksettu työkyvyttömyyseläke- ja kuntoutustukimeno (pl. jos kuntoutustuen ohella on maksettu myös kuntoutuskorotusta) vaikuttaa kustannukseen
- Kustannukseen vaikuttaa **alentavasti** jos eläkkeen maksaminen päättyy tai keskeytyy. Esim: →
 - Työkyvyttömyyseläkkeen lepäämään jättäminen
 - Työhön paluu
 - Eläkelajimuutokset, esim. työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi tai osatyökyvyttömyyseläkkeeksi
 - Eläkkeensaajan kuolema

- Työkyvyttömyyseläke alkaa 1.3.2019 ja päättyy 15.5.2020 kuolemantapaukseen/vanhuuseläkkeeseen
 - Ensimmäisen jakoperustejakson (1.3.2019 - 29.2.2020) eläkemenoa aiheutuu 12 kuukauden kuukausieläkkeen verran
 - Toisen jakoperustejakson (1.3.2020 - 31.5.2020) eläkemenoa aiheutuu 3 kuukauden kuukausieläkkeen verran
 - > 2. jakoperustejakson aikana maksettu eläkemenokustannus kerrotaan aina kahdella
- Jos työkyvyttömyyseläke olisi muuttunut vanhuuseläkkeeksi 1.3.2021 eläkemenoa olisi aiheutunut koko jakoperustejaksoaikojen ajan

Ansioiden määrän vaikutus vastuunjaon tarkastelujakson aikana

- Työkyvyttömyyseläkemaksussa työnantajille kohdistetaan kustannusvaikutus pitkälti samojen periaatteiden mukaan kuin TyEL-järjestelmässä
- Kevan työkyvyttömyyseläkemaksussa on pyritty rajaamaan pois mm. tilapäisten työntekijöiden vaikutusta
- Työsuhteen kestolla, luonteella tai muodolla ei ole merkitystä. Vain ansioiden määrällä vastuunjaon tarkasteluaikana
 - Eläke pudotetaan pois tarkastelusta, jos henkilön yhteenlasketut ansiot kyseessä olevan eläkejärjestelmän piirissä vastuunjaon tarkasteluajalla alittavat tulevan ajan oikeuden rajamäärän (2004: 12 566,70 euroa) (2020 tasossa 18171,45 euroa)

- Osatyökyvyttömyyden tarkasteluajalla tarkoitetaan sitä 24 kuukauden yhdenkestoista jaksoa, joka edeltää välittömästi 1. jakoperustejaksoa
- Osatyökyvyttömyyden tarkasteluaikana maksettu osatyökyvyttömyyseläke tai osakuntoutustukimeno vähentää jakoperustetta
 - Jakoperusteiden laskennassa jakoperustejakson työkyvyttömyyseläkkeiden ja kuntoutustukien eläkemenosta vähennetään puolet osatyökyvyttömyyden tarkasteluajan osatyökyvyttömyyseläkkeiden ja osakuntoutustukien eläkemenosta
 - Jakoperusteen ei kuitenkaan sallita menevän negatiiviseksi

**Eläkemeno-
perusteinen maksu
aiheutuu jokaisesta
eläkkeestä mutta vain
kunnallisessa
järjestelmässä.**

Eläkemenoperusteinen maksu aihtuu vain ennen vuotta 2005 karttuneesta eläkkeen osasta

- Eläkemenoon suhteutettu maksu, jota maksetaan kaikista eläkelajeista aina, kun eläke alkaa kunnallisen palvelussuhteen jälkeen
- Eläkemenoperusteisen maksun jakoperusteena käytetään sitä osuutta maksussa olevasta eläkkeestä, joka on karttunut ennen v. 2005
- 1.1.2005 ja sen jälkeen perustetut jäsenyhteisöt eivät maksa lainkaan eläkemenoperusteista maksua, paitsi jos asiasta on tehty erillinen sopimus

Kiitos!

